

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva dravske banovine

»OBRTNI VESTNIK« Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu in stane: celoletno Din 40.— polletno Din 20.— posamezna številka Din 2.—	GLASILO OKROŽNIH ODBOROV, OBRTNIH ZDRUŽENJ IN OBRTNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.	Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira. Številka pri poštni hranilnici, podružnici v Ljubljani 10.860.
---	--	---

XVIII. letnik.

V LJUBLJANI, dne 1. marca 1935.

Štev. 3.

Povedali smo kaj hočemo, zahtevamo samo dejanj

Zveza obrtnih društev za dravsko banovino je sklicala, dne 3. marca t. l. v Mariboru in dne 4. marca t. l. v Ljubljani gospodarsko posvetovanje obrtniških predstavnikov iz vseh srezov obeh področij. Obe zborovanji sta bili nad vse častno obiskani in smo v Mariboru našli nad 280 udeležencev, v Ljubljani pa kljub temu, da je bil delavnik, je zboru prisostvovalo nad 150 odličnih obrtniških delavcev. Mariborsko zborovanje je vodil podpredsednik Zveze g. Miho Vahtar, ljubljansko pa njen predsednik g. Josip Rebek. Slednji je na obeh zborovanjih v obširnem in zelo stvarnem govoru obdelal vsa najvažnejša gospodarsko-politična vprašanja z ozirom na deklaracijo vlade g. Bog. Jevtića.

Iz spodaj objavljene resolucije se zrcali vsa težnja slovenskega obrtništva po izboljšanju svojega gospodarskega položaja. Govorniki, ki so se na zborovanju še oglašali so dodali k splošnemu poročilu še mnogo drugih vprašanj, ki jih spomenica ne obravnava. Vendar si je Zveza tudi te zadeve vzela v svoj program, da jih naknadno objasni merodajnim činiteljem.

Soglasnost in enodušnost, ki je vladala na tem zborovanju je prišla do izraza osobito pri vprašanju našega lastnega zastopstva v novo izvoljeni narodni skupščini. Obrtništvo se dobro zaveda, da ima vsak stan svoje pravice in da iste brani. Zaveda se pa svojih lastnih pravic tembolje, zato tem energičneje vztraja pri svojih zahtevah. Niso naše zahteve namenjene gluhim ušesom, ampak vsem onim, ki imajo danes usodo naroda v svojih rokah in na katere predvsem gre naš poziv: »Čuvajte jedro narodnega blagostanja!«

Resolucija sprejeta na tem zborovanju se glasi:

1. Obrtništvo stoji neomajno na načelu nacionalnega edinstva, ki ga je svečano proglasil blagopokojni kralj Aleksander I. Ureditelj, obenem pa v tem okviru tudi na načelu popolne dekoncentracije državne uprave po banovinah kot upravnih in samoupravnih edinicah. Zahteva tako preureditev uprave, da bo zajamčeno spoštovanje, pa tudi točno, enako in nepristransko izvrševanje zakonov.

2. Z zadovoljstvom jemlje na znanje osobito oni del deklaracije vlade g. Bogoljuba Jevtića, ki posveča svojo pažnjo napredku obrtništva in gospodarstva sploh.

3. Zbor opozarja, da so številčna moč obrtništva, njegova vloga v socialni in gospodarski strukturi naroda in tudi njegov vpliv na politično gibanje v narodu tako močni, važni in odločilni, da predstavlja obrtništvo poleg kmeta enega glavnih slojev naroda.

To obrtništvo, ki je najvažnejši faktor naše gospodarske osamosvojitve, se nahaja danes v naravnost obupnem gospodarskem položaju, ker je padla njegova zaposlitev v teku samo zadnjih dveh let za 50—80%. Cene surovinam so ostale ali se deloma dvignile, izdelkom pa so rapidno padle. Na drugi strani pa so se pojavile nove in višje obremenitve, z javnimi dajatvami, obenem pa, osobito v oblačilnih strokah, naravnost nezasiščena konkurenca velepodjetij, ki notorično delajo z inozemskim kapitalom. Dolgovi obrtništva znašajo samo v denarnih zavodih v dravski banovini okroglo 150 milijonov Din, blagovni in drugi dolgovi pa najmanj še enkrat toliko. Obrt zato propada.

4. Da se izboljša položaj obrtništva, smatra zbor za potrebno, da se čimprej izvedejo ukrepi za poživitev gospodarske delavnosti, ki jih je napovedala in deloma tudi pričela izvajati kraljevska vlada. Osobito pa smatramo, da je treba omogočiti zaposlitev obrtništva in njegovega pomožnega delavstva z javnimi deli, s popolno ukinitvijo režijskih del državnih in samoupravnih institucij ter z opustitvijo delavnic raznih državnih zavodov in oddajanjem teh del čim širšemu krogu obrtništva; v ta namen naj se izpremenijo določbe zakona o državnem računovodstvu tako, da bo omogočena uspešna konkurenca tudi malemu obrtniku. Z naj-energičnejšimi ukrepi je treba zaščititi obrtnika pred nelegalno konkurenco.

Glede davčnih olajšav vztrajamo na predlogu, ki ga je stavila Zbornica za TOI v Ljubljani po svojem obrtnem odseku in si ga je osvojila tudi konferenca zbornic v Beogradu.

Obrtniku naj se s primernimi krogi omogoči, da bo svoje plačilne obveznosti mogel izpolnjevati tako, da pri tem ne bo ogrožen njegov obstoj in gospodarska delavnost. V to svrhu je potrebno, da se obrestna mera še nadalje zniža, obrtniku-dolžniku pa da možnost urejenega obročnega odplačila dolga, da se s tem omogoči na pravičen način njegova razdolžitev. Glede zaščite kmeta zahtevamo revizijo in objavljenje tz. pravilnika.

5. Obrtništvo ugotavlja, da obstoječi trgovinski odnosi napram inozemstvu v veliki meri povzročajo nerentabilnost kmetijskega gospodarstva in propadanja kmeta, neurejene razmere v zaposlitvi in zaslužku pa popolno oslabitev kupne moči delavstva in uradništva. Zato zahteva, da se s primerno

zunanje trgovinsko in agrarno politiko izboljša položaj kmeta, z ureditvijo uradniških odnosov in mezdnih vprašanj pa dvigne kupna moč uradnika in delavca.

6. K trgovinskim pogajanjem naj se pritegnejo gospodarstveniki ako ne mogoče kot eksperti vsaj kot opazovalci s posvetovalnim glasom.

7. Obrtništvo kot važen političen činitelj zahteva, da se mu v narodnem predstavištvu zajamči primerno zastopstvo, in v ta namen v parlamentarni delegaciji dravske banovine da vsaj 6 mest, kar bi odgovarjalo tako njegovi gospodarski in socialni važnosti pa tudi številčni moči.

8. Predsedstvo Zveze obrtnih društev za dravsko banovino se pobrašča in se mu naroča, da te naše zahteve na primeren način brez odloga sporoči merodajnim činiteljem.

Tako sklepa zbor obrtniških predstavnikov vse dravske banovine ne oziraje se na nekdanjo politično pripadnost. Nobenih pretiranih zahtev ni stavljenih. V trdno prekaljeni narodni zavesti, prežeti duha jugoslovanskega edinstva, stavlja zahteve slovenski obrtniki, prepričani, da je minil čas svoječasne političnega izigravanja in ne bodo dopustili, da bi se ponovno porajalo trgovanje za politične oportuniste. Resna je naša beseda, sedaj zahtevamo samo še dejanj!

Vas pa tovariši, ki ste te dni s svojo stanovsko zavestjo izpričevali javnosti svoje zahteve, pokazali našo enodušnost, Vas pozivamo naprej k delu za naše pravice, k delu za interese obrtnega stanu!

O organizacij

Dopis iz Trbovelj

Dne 20. p. m. se je vršil sestanek »Obrtnega društva Trbovlje«. Predmet njihovega razgovora je bil v glavnem v tem, da se društvo na novo poživlji in reorganizira. Po daljši debati je bil soglasen sklep v tem, da se poleg obrtnikov, trgovcev in gostilničarjev pritegnejo zraven tudi ostali posestniki, ki imajo interes za skupno delovanje o naših stanovsko-gospodarskih vprašanjih.

Obrtništvo, ki je bilo do sedaj brez prave orientacije in organizirano v dveh društvih, kar pa je bilo za njihov nadaljnji življenjski obstoj usodna napaka. Le v eni gospodarski korporaciji se lahko z uspehom rešujejo njihove skupne težnje in z lahkoto odbije vsak eventuelni napad zoper nje.

Na podlagi te reorganizacije se je že prijavilo na novo nad šestdeset članov, kar se pa dnevno stopnjuje. Zato se bo sklical v najkrajšem času izredni občni zbor.

Naša stara pravda!

Trde boje je boril некоč naš kmet za svoje pravice, za svojo staro kmečko pravdo, težke žrtve so padale. Težavna je ta zgodovina našega slovenskega človeka in s ponosom in samozavestjo se spominja kmet časov, ko so se zbirale trume njegovih prednikov pod znakom petelinjega peresa — znamenja borbenosti in zimzelena, ki žilavo ohrani svoj kras in rast tudi v borbi z najhujšo zimo in viharji. Pa tudi žalostna je ta zgodovina. Needinost, razcepljenost in pomanjkanje trdne organizacije je zakrivila, da se je takratna borba končala z neuspehom. Tudi naš obrtnik ima svojo staro pravdo!

Z boleštvu v srcu zre na one čase, ko je obrtništvo v svojih zadrugah (cehih) tvorilo krepko organizacijo, ki je budno in žilavo branila in držala svojo ugledno pozicijo kot stan in kot gospodarski činitelj. Vlada so čuvali domačo obrtniško proizvodnjo s strogimi ukrepi proti tujemu konkurenčnemu izdelku in obrtnik je bil gospodar na tržišču svojega okoliša. Takrat je imel obrt svoje zlato dno.

Pa je prišel stroj in z njim prevrat proizvodnje. Obrtnika je izrinil in uničil cele panoge obrtniške produkcije. Izpremenil se je gospodarski in socialni sestav narodov in držav. Danes stoji naš obrtnik v najtežji borbi za svoj obstoj in za veljavo in ugled svojega stanu.

Če se ozremo na naše sedanje prilike se nam kaže naravnost obupna slika. Oni človek, ki je gonilna sila ne samo nacionalne osvoboditve, temveč še posebno gospodarske osamosvojitve, ki je kri naše narodne krvi, ki ima korenine svojega rodu v domači kmečki grudi, propada in hira gospodarstvo. Pa tudi politično je v svoji vlogi potisnjen popolnoma v stran. Njegovo zastopstvo v korporacijah, ki odločajo v usodi državljanov je naravnost malenkostno in brez upliva. Niti v občinah, katerim je obrtnik eden glavnih virov dohodka, nima obrtnik besede, kakor bi bilo pravično v sorazmerju z njegovo številčno močjo in gospodarsko važnostjo. Cela naša slovenska delegacija v bivši narodni skupščini je imela enega samega poslanca, ki je pripadal obrtniškem stanu. V tem je iskati enega glavnih vzrokov, zakaj se tam rešujejo vprašanja, ki se tičejo obrtništva na način, kakor vemo iz bogate lastne izkušnje. Tu je vir vsega onega nerazumevanja obrtniških teženj, nadlog in potreb ter vsega zla, ki se poraja obrtništvu iz tega, da na merodajnih mestih v obupnih klicih obrtništva po pomoči in zaščiti vidijo le tarnanje zakrknjenega starokopitneža, ki ni dorasel modernemu razvoju tehnike in gospodarstva, ki hoče igrati vlogo izkoriščevalca konzumenta, dočim se smatra kakega Bat'oa za odrešenika kupujočega ljudstva in za steber virov državnih dohodkov. V tem sistemu vidimo vzrok temu, da se predaja obrtnik z omalovaževanjem usodi, da se ustvarja letno s stotinami milijonov dinarjev inteligentni proletarijat po raznih srednjih in visokih šolah, za strokovno izobrazbo produktivnega obrtniškega stanu in mladeži pa se stiska. Obrtne nadaljevalne šole, ki bi morale samo pri nas v Sloveniji dati dobro strokovno teoretično izobrazbo tisočim in tisočim vajencev ter jih izobraziti za sposobne samostojne produktivne edinice, se prepuščajo usodi, da propadajo, druge strokovne šole ne morejo nikamor naprej. In vendar bi pičila vsota dveh milijonov na leto iz državne blagajne rešila uspešno vse to vprašanje, naš naraščaj bi strokovno napredoval in lahko bi kmalu pogrešali vse one tisoče inozemcev »strokovnjakov«, ki nam pijejo danes kri na našem gospodarskem telesu ter odjedajo delavcu in uradniku-domačinu kruh.

Kaj pa je glavni vzrok, da obrtništvo nima v javnih zastopstvih besede, ki mu gre? Obrtnik sam v prvi vrsti! Kar je povzročilo neuspeh kmeta, ko se je boril za svojo kmečko pravdo, to ugonablja tudi uspehe obrtništva, ko se bori za svojo obrtniško pravdo: nesloga, medsebojni spori, ki se ne ustavijo niti takrat, kadar gre za najsvetejše pravice in interese obrtništva, nezaupanje in egoizem pa neresnost dela.

Pripravljajo se važni dogodki. Vsi stanovi skušajo uveljaviti svoj vpliv, da dobe primerno zastopstvo v Narodni skupščini. A mi obrtniki? V celoti nas je sicer lepo število, ki ima prav velik vpliv na razpoloženje in mnenje javnosti v mestih in na deželi. Razcepljeni pa v kolesju tega mehanizma pomenimo malo. In mi moramo z žalostjo konstatirati, da smo danes razcepljeni, da se osebne ambicije ne morejo umakniti splošnemu blagru celokupnega obrtništva. Kaj bo posledica? Drugi, celo maloštevilni stanovi bodo imeli svoje zastopstvo, obrtnik pa ne. Po volitvah nam bodo pokazale številke in rezultati te razcepljenosti sliko, ki ne bo le prav žalostna, temveč kar je še huje — za marsikakega razočaranje in osmešenje, za obrtni stan pa velik neuspeh več.

Zato obrtniki, proč z razprtijami in cepljenjem! Mariborski in ljubljanski zbor Zveze obrtnih društev je pokazal, kako je treba hoditi. V zadnji uri naj se streznijo še drugi, ki mislijo v svoji zmoti, da bo separatizem in cepljenje bolje.

Složno in solidarno nastopajmo, pa bo naša borba za našo obrtniško pravdo rodila boljše uspehe!

Dvojni jubilej uglednega obrtnika in trgovca

Gospod Josip Eberle, urarski mojster in trgovec z zlatnino, srebrnino, juveli itd. v Ljubljani, je praznoval dne 3. marca t. l. 60letnico rojstva, dne 10. maja t. l. bo pa praznoval 35letnico samostojnega dela. Jubilar je eden izmed onih naših redkih mož, ki se je popolnoma brez lastnih sredstev, torej le s svojo pridnostjo in vztrajnostjo povzpел do ugled-

nega obrtnika in daleč na okoli poznanega solidnega trgovca. Kot sin neimovitih staršev, se je po dovršitvi potrebnih šol izučil urarske obrti in se po tedanji šegi podal v svet, kjer se je v raznih velemedstih kot ukaženjen pomočnik, izpopolnil v svoji stroki in prisvojil popolno izobrazbo. Kot komaj 25letni, vendar že izkušeni mladenič je otvoril v Ljubljani skromno urarsko delavnico in malo trgovino.

S svojo izredno pridnostjo in neumorno delavnostjo je njegova obrt in trgovina od leta do leta napredovala tako, da je danes njegovo solidno podjetje splošno znano ne samo v naši ožji domovini, temveč tudi izven nje. Saj je njegova trgovina ena največjih in najmodernejših v naši državi.

Gospod Eberle je eden od redkih naših mož starega kova. Poštenjak od nog do glave, prijazen in vljuden, ki rad pomaga vsakomur s svojimi bogatimi izkušnjami in nasveti. Kot mož svetovnega nazora in vseskozi izobražen, pa tudi družaben, si je pridobil nešteto znancev in prijateljev, tako iz obrtniških in trgovskih, kakor tudi iz najuglednejših meščanskih krogov.

Naš jubilar je pa tudi zelo agilen in požrtvovalen v svoji strokovni organizaciji. Tako je dolgoletni član uprave Združenja urarjev, zlatarjev, optikov itd. v Ljubljani, predsednik komisije za pomočniške izpite, član mojstrske izpraševalne komisije itd. Obrtnemu naraščaju je dobrohotni predsednik, svetel vzor dela in poštenja.

Gospodu jubilaru Eberlu izrekamo k temu lepemu dvojnemu in pomembnemu jubileju naše najsrčnejše in najodkritosrčnejše čestitke z željo, da bi ga Vsemogočni ohranil še dolgo vrsto let v zdravju in zadovoljstvu našemu združenju in njegovemu uglednemu podjetju, ter da bi brezskrbno užival sadove svojega trudapolnega, uspešnega in častnega dela.

Združenje urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pasarjev v Ljubljani.

Arhitekt Brenčič Franjo:

Nekaj dojmov o češkoslovaških mizararskih šolah

Naneslo je tako, da sem se znašel na mizararski šoli v Pragi in hotel bi zato napisati nekaj vtisov za ogledalo predvsem o nji in preko nje tudi o ostalih mizararskih obrtnih šolah v Češkoslovaški.

Tako sem razumel vse težnje in stremljenje Češkoslovaške: da je bodočnost in razmah države v vzgoji in izobrazbi vedno nove in nove mladine, da bo mogla v konkurenci za uveljavljanje ostati med prvimi, sama mlada, prožna in vedno polna novih idej. Vzgoja, da mora biti splošna in široka. Ne sme biti samo v tistih visokih in blestečih poklicih, ampak tudi v tistih drobni, ki so kot deli za izpolnitev celote prav tako potrebni in važni kot veliko ogrodje. Le tako, da kultura more imeti popolen obraz in ugled. In eden ne ravno najmanjših sestavnih delov v tej zgradbi, da je tudi mizarstvo.

Mizarstva ne smatram samo za golo obrt, ampak je lahko prav tako kakor drugi poklici umetnost, ki more in tudi mora, če hoče za tako veljati, ustvarjati umetnine, ko nudijo prav tako estetski užitek v stanovanju kot lepa podoba, ki jo je ustvaril slikar iz svoje bogate duše. Ni tedaj kotichek v sobi z mizo in foteljem samo suh prostor, kamor bi človek sedel na razgovor ali k knjigi, ampak je to prijeten kotichek, ki ga ima on rad, ker je lep. Psiha ni ženi samo stojalo za ogledalo, ampak ji je ljub predmet, ob katerem se rada ustavi. In malodane o vsakem koticšku pohištva bi mogel trditi podobno. To načelo moram nujno priznati, če hočem razumeti trud, delo in vse žrtve in ves idealizem, ki je posvečen tej obrti v Češkoslovaški in vse tisto sistematično grajenje do vseh najdobjejših podrobnosti duševno velikih in bogatih ljudi, ki te podrobnosti grade z ljubeznijo, zavedajoč se, da grade narodu ugled in bo-

dočnost tudi v teh — čeprav bi morda kdo še rekel — malenkostnih stvarih.

Izobrazba pred učenjem mizarske obrti ni običajno samo ljudska šola. Mnogo fantov ne konča svoje osnovne izobrazbe z njo, ampak jih prav veliko obiskuje še meščanska šola. Velja to predvsem za Češko in Moravsko, manj za Slovaško. Meščanska šola učenca ni morda kakšna višja izobrazba kot je to bilo svoje dni, temveč mu je le nujen obzor v okvirju kulturnega standarda.

Zato se učenec, ki se gre s 14 ali 15 letom učiti mizarske obrti, ne vadi samo v spretnosti in ne zmehanizira samo svojega dela do čim večje hitrosti in izvežbanosti, ampak skuša dati delu tudi duhovno vsebino ob vodstvu dobrega mojstra in obrtne nadaljevalne šole. Namen te obrtne nadaljevalne šole je, da se učenec seznani z načrti posameznih delov pohištva in da jih zna po načrtih izvrševati.

Za manj posrečene smatrajo mizarske strokovne šole (te odgovarjajo zavodom kakršni so pri nas n. pr. na Rakovniku in v Ponovičah). Pouk v teh šolah je praktičen in teoretičen. Učenec ne pozna v dovoljni meri praktične strani svoje stroke, zato mu tudi teoretična stran ne pomore do tistih uspehov kakor jih dosegajo v mojstrskih šolah. Tako se zgodi, da mnogi absolventi mizarske strokovne šole vstopijo na mojstrske šole. Zato tudi postopoma ukinjajo mizarske strokovne šole in mesto njih na novo odpirajo mojstrske šole.

Mojstrska šola ni več predvsem mehanična delavnica, ampak je v nji glavno poudarjena ustvarjalna stran, ki hoče iz učenca napraviti ne samo vodilnega delavca, temveč tudi ustvarjalca. Sam mora imeti zadosten zaklad, da bo mogel od njega kaj dati mlademu vajencu, ki se bo prišel k njemu učiti obrti. Zato pouk teži zlasti za tem, da bo bodoči mojster sam zmožen zasnovati načrta, da bo sam vedel kaj in kako napraviti, da bo časovno sodoben, da bo vsakokratnim in tako često se menjajočim zahtevam odgovarjal in jih zadovoljeval. Z risanjem zasnov, ki jih predelava do vseh možnih detajlov, se uvaža v samostojnost mišljenja in samostojnost dela. V oporo in dopolnilo pa so mu pri tem še delavnica, tehnologija, strojezanstvo, kalkulacija,

pouk v slogih posameznih dob in drugo. Je torej naloga mojstrske šole velika in visoka in svojemu idealu se približuje individualno po zmožnosti in vnemi učencev in učiteljev. Zato tu ni več samo suhe splošnosti, temveč naskok k individualizaciji v svobodnem okvirju, ki noče človeških strojev, ampak osebnosti.

Dovoljsem si navesti kratek pregled mizarskih mojstrskih in strokovnih šol v ČSR kakor tudi pregled številčnega stanja učencev in učnega osebja na istih:

6 dvoletnih mojstrskih šol z 9 razredi in 156 učenci;

7 enoletnih mojstrskih šol s 7 razredi in 147 učenci;

9 strokovnih šol s 26 razredi in 237 učenci.

Skupaj 22 šol z 42 razredi in 540 učenci.

Na teh šolah poučuje 145 profesorjev in učiteljev.

Pot navzgor pa s tem še ni končana. Najboljši absolventi mizarskih mojstrskih šol imajo možnost, da se še nadalje izobrazijo in v svoji stroki izpopolnijo v specialni šoli za notranjo arhitekturo. Sprejem v to šolo je mogoč samo pod posebnimi pogoji. Kdor namreč želi vstopiti v to šolo, mora položiti sprejemni izpit, ki je precej strog. Izpit se polaga iz sledečih predmetov: iz prostoročno-perspektivnega risanja, risanja zgodovinskih slogov in konstrukcijskega risanja. Poleg tega pa mora vsak kandidat izdelati pred izpitno komisijo originalni osnutek opreme kakšne sobe v modernem slogu n. pr. jedilnice, spalnice, delovne sobe itd. Da doseže kandidat pogoj, ki mu dovoljuje pristop k izpitu, mora prebiti na mizarski mojstrski šoli eno poizkusno leto. V slučaju, da ne konča te poizkusne dobe uspešno, ni pripuščeno k sprejemnemu izpitu, ki mu omogočuje vstop na specialno šolo za notranjo arhitekturo. Strogost pri omenjenem sprejemnem izpitu je razvidna iz dejstva, da je navadno 70 do 80 % kandidatov odklonjenih.

Šola je z vso njeno močno vsebino ustanovljena leta 1928. arh. prof. František Novák, eden od praških učencev prof. arh. Jožeta Plečnika, in jo uveljavil v teku 6 let tako, da je postala nujna potreba v izobrazbi mizarske stroke. Od njegove prerane smrti vodi šolo v njegovih smernicah njegovi učenci. Ideal šole je izkristalizirati osebnost vsa-

kega posameznega in najti vodnike, ki bi iskali novih poti in kazali nove smeri za izpopolnitev ne samo mizarstva v ožjem pomenu besede, ampak tudi za izpopolnitev harmonije s celotno notranjo arhitekturo in tako našli zaključeno celoto, ki bi vedno vsebovala praktičnost, higijeno in estetiko. Zato se tu učenci uvajajo v samostojno reševanje prostorov v okvirju zahtev modernega življenja, v ustvarjanje iz bogastva svoje duševnosti. Profesor kaže učenca samo smer, pot k smotru pa mora najti vsak sam. Da bi bil ta način šolanja možen, so sprejeti v šolo le res najzmožnejši in skuša tako šola ostati vedno nova in vedna mlada. Da se to šoli več ali manj zmerom posreči, kaže to, da se absolventi uveljavljajo kot dobre učne moči na mojstrskih šolah, kot arhitekti v velikih mizarskih podjetjih, pa tudi enako dobro kot samostojni arhitekti v praksi.

Dotaknil sem se le načelno celega problema imenovanih šol ČSR in cele velike zgradbe, ki je z vso preciznostjo preračunana. V podrobnostih pa bi se dalo še mnogokaj povedati.

Iz naših krajev

Konferenca srednješolskih ravnateljev z vseh gimnazij in vseh učiteljskih, državnih in zasebnih, se je vršila v Ljubljani dne 2. marca 1935.

V Zagrebu pripravljajo obrtniki veliko poletno modno revijo.

Novi predsednik mestnega poglavarstva v Ljubljani je položil 28. pr. mes. svečano zaprisego in obenem prevzel tudi vse občinske posle.

Močno deževje zadnjih dni je imelo za posledico silen porast naših voda, ki so delno v južnih krajih naše države že prestopile svoje bregove, osobito opasna je poplava v okolici Niša.

Središče sportnega interesa vse Evrope je zopet skakalnica v Planici, kjer se bodo v nedeljo 17. t. m. pomerili številni svetovni prvaki v skakanju. Ugiba se, jeli bo mogoče doseči svetovni rekord vsaj 100 m.

Rudolf Dostal:

Zgodovinski razvoj slovenske obrtnosti

(NADALJEVANJE)

Za vse lončarske pomočnike je bila določena enaka tedenska plača. Lončarski obrtni vajenci so se morali učiti polna tri leta pri istem mojstru. Če je vajenec pobegnil, ga ni smel sprejeti noben drug mojster, kar ni bilo nikjer drugod v navadi.

Domači obrt je bil prvotno omejen na kmete. Izvrševali so ga kmetje, kadar jih nista ovirala živinoreja in poljedelstvo. Kmetu je pomagala pri tem družina, ki se je od njega naučila obrta. Pozneje so dobila mesta in trgi izključno pravico za izvrševanje obrta, s tem je bil uničen domači obrt na kmetih. Obrtniki so postali poseben stan z velikimi svoboščinami (privilegiji) in pravicami. Kmet ni smel več prosto kupčevati s svojimi izdelki. Le v ribniški dolini in kočevski okolici so smeli kmetje še izjemoma tržiti s svojimi lesnimi izdelki. Zato pa je nastal večji dotok obrtnikov v mesta, kjer je pač bilo več premožnih ljudi. Tako nahajamo že v 13. in 14. stoletju zelo razvit obrt v Celju, Mariboru, Gorici in seveda tudi v Ljubljani. — Kovaški obrt in izde-

lovanje žebeljev je bilo razširjeno zlasti na Gorenjskem: v Škofji Loki, Železnikih, Kamni gorici, Radovljici, Bohinju, na Jesenicah itd. Suknarstvo je bilo posebno razvito okoli Škofje Loke in v Savinjski dolini. Valvazor nam pripoveduje, da je bila ribniška »suha roba« razširjena že v 15. stoletju in še poprej. Isti zgodovinar našteva iz one dobe te vrste domače izdelke: lesene škafe, sklede, krožnike, rešeta, vedra itd. — Lož je bil prvotno majhen trg z mnogimi usnarji in čevljarji. — Tudi Kamnik si je že v oni dobi služil mnogo denarja z izdelovanjem smodnika. Tam pa se je nahajalo tudi več fužin, plavžev in brusilnic. Mesto je imelo celo svojega zlatarja, kar pač dovolj dokazuje flagostanje meščanstva v oni dobi, saj sta se celo v Ljubljani naselila prva zlatarja šele leta 1527. — Železo so obdelovali tudi v Logatcu, kjer sta bili dve fužini.

Obrtne zadruge ali cehi.

Razvoj obrtništva so posebno pospeševale zadruge ali cehi, ki so nastali iz cerkvenih bratovščin in so imeli prvotno le verski pomen. Zadruge ali cehi so bili nemske zadrugne organizacije. Iz njihovih starih nerodnih in dolgovernih pravil se zrcali preprostost meščanskega življenja v srednjem veku. Take bratovščine so imeli sprva v manjših mestih in trgih vsi obrtniki sku-

paj. Pozneje pa, ko se je število raznih obrtnikov vedno bolj množilo, so se tudi bratovščine ločile po poedinih strokah in obrtjih. Iz takih cerkvenih bratovščin so nastale v naših krajih že v 14. stoletju strokovne organizacije s posebnimi obrtnimi pravicami in svoboščinami. Nihče ni smel izvrševati obrta, kdor ni bil član kake obrtne zadruge. Najmočnejše zadruge naših mest so bile zadruge krojačev, čevljarjev, pekov, tkalcev in mizarjev. Nekaterih obrtnikov pa je bilo v poedinih mestih premalo za lastno zadrugo, tako n. pr. dimnikarjev, kotlarjev in glavničarjev, ki so imeli zaradi tega svoje zadrugne središče le v večjih mestih: v Ljubljani, Celovcu, Gradcu itd.

Zadruge so se posebno dvignile v 15. stoletju. Takrat sta bili pri nas poleg zadrug krojačev in krznarjev že tudi zadruge mesarjev in čevljarjev. Iz one dobe so znane razen ljubljanskih obrtnih zadrug še zadruge v Kamniku (čevljarji), v Novem mestu, Kranju, Ložu in Višnji gori (splošne obrtne zadruge). — Namen zadrug je bil dvojen: 1. varovanje svoje posebne pravice do izvrševanja obrta proti vsem nepoklicanim, katerim so prištevili vse kmetske obrtnike in one, ki niso bili vpisani v zadruge; 2. podpiranje lastnih članov v raznih neprilikah: v bolezni, ob smrti, v nezgodi itd. —

(Nadaljevanje prihodnjič)

V Švicarsko se izvažata tudi naša zelenjava. Iz Trogira je bila baš te dni odpremljena količina karfijole, v nadalje se bo izvažalo vsak teden večje količine karfijole, ki je poznana po svoji odlični kvaliteti.

V Ljubljani je umrl splošno poznani vojni kurat Fran Bonač.

Širjenje hripe po naši državi narašča in zahteva čim dalje več žrtev. V Zagrebu in Sarajevu so za več dni ukinili pouk.

Smrt 105 let stare muslimanke. V Tesliču je umrla 28. februarja Penka Barjektarevič stara 105 let. Imela je 25 pravnukov.

Obrtniki v Novem mestu so pridno na delu, da si ustvarijo možnost ustanovitve stalne obrtne razstave in si postavijo svoje posebno poslopje v ta namen.

V Gorici je umrl v 82 letu, ugleden obrtnik in trgovec g. Karl Drašček, ki se je v predvojnih letih odlično udeleževal v narodnih in stanovskih borbah.

Nova telefonska tarifa, ki prinaša znižanje telefonskih pristojbin, bo stopila 1. julija t. l. pri nas v veljavo.

Kredit za novo poslopje Narodne skupščine. Upravni odbor Državne hipotekarne banke je na sestanku 22. t. m. dovolil ministrstvu za gradbo dolgoročno posojilo v znesku 36 milijonov Din za dokončanje novega poslopja Narodne skupščine.

Iz tujine

V Moskvi se vrši svetovni šahovski turnir, na katerem sodeluje tudi jugoslovski šahovski mojster Vasja Pirc iz Maribora, kot edini predstavnik Jugoslovčanov.

Potovanje avstrijskega zveznega kancelarja v Pariz in London. Koncem februarja je posetil avstr. zvezni kancelar dr. Schuschnigg s svojim spremstvom Pariz in London. Povsod je bil hladno sprejet. V Parizu so mu bile s strani socijalnih demokratov prirejene bučne demonstracije.

V Grčiji je nastala revolucija, ki jo vodi bivši grški državnik in revolucionar Venizelos, znani nasprotnik balkanskega sporazuma in zagovornik italofilske zunanje politike Grčije. Uporniki so se utaborili na otoku Kreti, kjer se je zbrala tudi uporniška vojna mornarica. Upor proti vladi se je razširil na vse grško otočje. Pa tudi v severni Grčiji, kjer so se skoro vse garnizije pridružile upornikom. Upati je, da bo vlada gospodar položaja in da bo revolucija v Grčiji kmalu zatrta.

Madžarski parlament je državni upravnik Horthy razpustil.

Posaarsko ozemlje, ki je potom javnega glasovanja pripadlo Nemčiji, je ista dne 1. marca prevzela v svojo upravo. Prirejene so bile velike manifestacije, sam vodja in državni kancelar Hitler je imel na ta dan v Saarbrückenu velik govor.

Spor med Italijo in Abesinijo še ni poravnani. Italija hiti z odpošiljanjem svojih čet in grozi z mobilizacijo sedmih do osmih milijonov vojaštva.

V Nemčiji se povprečno vsako nedeljo odigra nad 24 tisoč nogometnih tekem.

Velik politični proces se vrši na Dunaju proti dr. Rintellenu, bivšemu avstrijskemu poslaniku v Rimu. Očitajo mu zveze z upornimi narodnimi socijalisti.

Prva jugoslovenska razstava obutve v Beogradu. Zveza obutvenih in usnjarskih zadrug Jugoslavije v Beogradu bo priredila 11. in 12. marca v prostorih Zveze nabavljalnih zadrug državnih nameščencev v Poincaréjevi ulici 21, prvo jugoslovensko razstavo obutve ročnega dela. Razstave se bodo udeležile čevlarske zadruge, čevlarski mojstri in pomočniki iz vse države. Razstava bo prirejena z odobrenjem ministra za trgovino in industrijo in je ministrstvo za promet že odobrilo ugodnost polovične cene za vožnjo po železnicah. Dovoljenje velja od 9. do 13. marca za prihod in od 11. do 16. marca za povratek. Za to prvo razstavo obutve pri nas se opaža veliko zanimanje med vsemi čevljarji in se je že doslej prijavilo zelo veliko število razstavljalcev. Najboljši razstavljalci bodo odlikovani s posebnimi diplomami. Na dan pred otvoritvijo razstave, in sicer 10. marca, bo v prostorih Zveze nabavljalnih zadrug državnih nameščencev v Beogradu tudi prvi državni kongres čevlarskih zadrug in zadrugarjev, čevlarskih mojstrov in pomočnikov, za katerega vlada prav tako veliko zanimanje. Na razstavo in kongres so vabljeni vsi čevljarji. Informacije so na razpolago pri vseh čevlarskih zadrugah in vseh obrtniških združenjih v državi.

Velika eksplozija je nastala v Moskvi v tovarni za svinčnike »Krasin« in je zahtevala nad 30 človeških žrtev.

Odgovorni urednik Vladimir Regally. — Za konzorcij »Obrtnega Vestnika« Josip Rebek. — Tiska »Narodna tiskarna«. — Predstavnik Fr. Jezeršek. Vsi v Ljubljani.

Za patent z dobičkanosno iznajdbo (množinski predmet) se išče

DRUŽABNIK Z DENARJEM

Dopise na upravo »Obrtnega vestnika« pod »Visok zaslužek«.

Zaloga stekla, porcelana, zrcal, svetilk, raznih okvirjev itd.

STAVBNO IN UMET. STEKLARSTVO

Avgust Agnola

LJUBLJANA, Tyrševa cesta št. 10

Račun poštne hranilnice 10.940
Telefon 2478

VLJUDNO VAS OBVEŠČAMO, DA SMO SE

P R E S E L I L I

**s Tyrševe ceste v Frančiškansko ulico št. 4
poleg hotela „Union“**

PRVA JUGOSLOVENSKA TVOR-
NICA UKOČENOG DRVA D. D.
SUŠAK

Skladišče: LJUBLJANA. Tel. 32-49

ZAŠČITNI ZNAK

ZAŠČITNI ZNAK

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

„SLAVIJA“

**jugoslovenska
zavarovalna banka
v Ljubljani**

sprejema zavarovanja proti ognju, nezgodam, vlomom, zavarovanje za izplačilo denarja ob doživetju gotove starosti in ob smrti in zavarovanje za pogrebne stroške.
Posluje po vsej Jugoslaviji — ima svoje hiše v Ljubljani, Sarajevu, Osijeku in Novem Sadu.

**GENERALNO
RAVNATELJSTVO
V LJUBLJANI,
GOSPOSKA UL. 12.
Telefon 2176 in 2276.**